Revisionsrapport 2016
Genomförd på uppdrag av revisorerna

Grästorps kommun

Bokslutsgranskning 2016

Building a better
working world

Innehåll

1. Inledning 1

2. Måluppföljning och bedömning av god ekonomisk hushållning 2

2.1 God ekonomisk hushållning 2

2.1 Avstämning av finansiella mål 3

2.2 Avstämning av verksamhetsmässiga mål 3

2.3 Avstämning av balanskravet 4

2.4 Bedömning av måluppfyllelsen 4

3. Noteringar från granskningen av bokslut och årsredovisning 5

3.1 Kommunens resultat jämfört med föregående år 5

3.2 Kommunens resultat jämfört med budget 5

3.3 Driftsredovisningen 5

3.4 Materiella anläggningstillgångar 6

3.5 Exploateringsområden 6

3.6 Investeringsredovisning 6

3.7 Resultatutjämningsreserv (RUR) 6

4. Upplysningar i årsredovisningen 8

5. Sammanfattande bedömning 8

Building a better working world

1. Inledning

Vi har i kommunens årsredovisning granskat resultat- och balansräkningar med nothänvisningar, finansieringsanalyser, driftredovisning och investeringsredovisning.

Revisionen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet.

Vår bedömning är att granskat material i huvudsak, med beaktande av nedanstående kommentarer, överensstämmer med lagen om kommunal redovisning och god redovisningssed och att bokslutet och årsredovisningen i alla väsentliga delar är korrekt upprättat och ger en rättvisande bild av kommunens resultat och ställning.

Det framgår i årsredovisningen under redovisningsprinciperna att kommunen gör vissa avsteg från lagkrav och rekommendationer.

Efter utförd revision avseende räkenskapsåret 2016 lämnas härmed följande bokslutsrapport där de väsentligaste iakttagelserna för en bedömning av kommunens bokslut år 2016 kommenteras. I denna rapport sammanfattas våra väsentligaste iakttagelser från granskningen i avvikelseform. Syftet med rapporten är att uppmärksamma förhållanden som bör åtgärdas samt ge förslag till förbättringar.

Rapporten har lästs av personalen på ekonomienheten.

Building a better working world

2. Måluppföljning och bedömning av god ekonomisk hushållning

2.1 God ekonomisk hushållning

Från och med 2006 gäller för samtliga kommuner att:

- kommunfullmäktige skall fastställa mål för "god ekonomisk hushållning"
- uppföljning av dessa mål skall göras i delårsrapport och årsredovisning
- kommunens revisorer skall granska och bedöma måluppfyllelsen

Syftet med dessa krav är att politikerna med hjälp av målstyrning och måluppföljning skall styra kommunen mot ändamålsenlighet och effektivitet.

Mål för god ekonomisk hushållning omfattar både finansiella mål och verksamhetsmål. Det är endast av fullmäktige fastställda mål inom ramen för god ekonomisk hushållning som är obligatoriska att utvärdera och bedöma i delårsrapport och årsbokslut. Initialt är det kommunstyrelsen som i förvaltningsberättelsen ska utvärdera uppfyllelsen av de mål kommunfullmäktige fastställt. Därefter ska revisorerna på basis av kommunstyrelsens utvärdering samt sin egen granskning av delårsrapport och årsredovisning bedöma uppfyllelsen av de mål som kommunfullmäktige fastställt.

Balanskravet, det vill säga kravet på balans mellan intäkter och kostnader, är centralt för god ekonomisk hushållning. Sett över en inte allt för lång tid måste kommunerna och landstingen ha balans mellan intäkter och kostnader för att nå en god ekonomisk hushållning. Avstämning av balanskravet ska göras i delårsrapport och årsredovisning.

Grästorps kommuns styrmodell bygger på målstyrning. Syftet med styrmodellen är att tydliggöra vad som är prioriterade mål och säkerställa att den politiska viljeinriktningen får genomslag i verksamheterna så att kommunens vision och mål uppfylls. Resursfördelning görs utifrån prioriterade mål och uppföljningar för att säkerställa god ekonomisk hushållning. Utifrån visionen beslutar kommunfullmäktige om vilka övergripande prioriterade mål som skall gälla. Målen blir mätbara genom att koppla mått till alla mål. Kommunens verksamheter styrs, planeras och följs upp utifrån fyra perspektiv; kund/medborgare, verksamhet, personal och ekonomi. I november 2013 beslutade kommunfullmäktige om riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hur det skall definieras. I riktlinjerna anges fem finansiella mål för god ekonomisk hushållning, vilka även återfinns i kommunens budget för 2016. I budget kompletteras riktlinjerna vad gäller vilka mål som är av särskild vikt för god ekonomisk hushållning. Fullmäktige har vidare i budget fastställt ytterligare nio prioriterade verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning. Det finns ett flertal mått kopplat till de nio prioriterade målen.

Kommunens årsredovisning för 2016 innehåller ett avsnitt om god ekonomisk hushållning. Vi kan konstatera att samtliga av kommunfullmäktiges mål inom ramen för god ekonomisk hushållning avrapporteras i årsredovisningen. I årsredovisningen framgår en sammanfattande analys utifrån måluppfyllelsen av målen för god ekonomisk hushållning. Kommunstyrelsen bedömer i årsredovisningen att kommunen lever upp till god ekonomisk

hushållning utifrån resultatet av både de verksamhetsmässiga målen och de finansiella målen för god ekonomisk hushållning.

2.1 Avstämning av finansiella mål

I årsredovisningen görs en sammanfattande analys och bedömning av kommunfullmäktiges fem finansiella mål för god ekonomisk hushållning:

- Resultat (resultatmål) - resultatet ska minst utgöra två procent av de samlade intäkterna för skatt, statsbidrag och utjämningssystem.
- Beredskap (finansiell reserv) - en finansiell reserv skall finnas i finansförvaltningen som varje budgetår ska uppgå till genomsnittet av den samlade avvikelsen på verksamhetsnivå under den senaste femårsperioden.
- Risk (riskanalys) - risktagandet ska begränsas genom värdering av risker och borgensåtaganden.
- Likviditet (betalningsberedskap) - betalningsberedskapen ska uppgå till minst 85 %.
- Finansiering (självfinansierade investeringar) - Grästorps kommun ska över tid egenfinansiera investeringar i kommunens anläggningar. Vid uppkomna differenser ska det regleras via resultatnivån.

I årsredovisningen görs bedömningen att samtliga de finansiella målen uppfylldes under 2016. Det framgår däremot att det skett en försämring av det finansiella och ekonomiska resultatet jämfört med 2015. För tre av målen skedde en negativ utveckling. Kommunstyrelsen bedömer i årsredovisningen att kommunen uppfyllde kravet för god ekonomisk hushållning för de finansiella målen.

2.2 Avstämning av verksamhetsmässiga mål

Kommunfullmäktige har för 2016 antagit nio prioriterade mål, varav sju är verksamhetsmässiga och två är ekonomiska. De prioriterade målen är nedbrutna i 36 mått. Av redovisningen framgår att:

- 17 mått bedöms som uppnådda
- 11 mått bedöms som delvis uppnådda
- 6 mått bedöms inte vara uppnådda

I avrapporteringen saknas bedömning av måluppfyllelse för två mått eftersom det inte finns några mätetal för dessa mått.

Avrapporteringen innehåller underlag för bedömning för respektive mål och mått samt en sammanfattande bedömning av måluppfyllelse utifrån ett urval av de mått som finns kopplade till målen. I årsredovisningen görs även en samlad analys och bedömning av de verksamhetsmässiga målen i förhållande till god ekonomisk hushållning. Kommunstyrelsen bedömer att verksamheterna för 2016 visar en positiv utveckling av måluppfyllelsen. Det framgår att samtliga mått, med ett undantag, antingen uppnåddes eller visade på positiv utveckling jämför med 2015. Utifrån analysen bedömer kommunstyrelsen att kommunen uppfyllde kravet på god ekonomisk hushållning avseende de verksamhetsmässiga målen.

2.3 Avstämning av balanskravet

Det lagstadgade balanskravet innebär att de löpande intäkterna skall täcka de löpande kostnaderna. Vid avstämning av balanskravet skall realisationsresultat från försäljningar av anläggningstillgångar exkluderas.

Avstämning mot balanskravet:

Mnkr	2016
Årets resultat enligt resultaträkningen	6,4
Justering för realisationsresultat	-
Balanskravsresultat efter justeringar	6,4
Reservering eller användning av medel till resultatutjämningsreserv, RUR	-
Balanskravsresultat	6,4

Kommunen uppfyller därmed balanskravet.

2.4 Bedömning av måluppfyllelsen

Vi har översiktligt, enligt kommunallagen 9 a § granskat om resultatet är förenligt med fullmäktiges beslut om mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Vi kan konstatera att balanskravet och fem finansiella mål är uppfyllda men inte samtliga verksamhetsmässiga mål. Kommunstyrelsen bedömer utifrån en samlad analys av såväl de finansiella målen som verksamhetsmässiga målen att kommunen uppfyllde kravet på god ekonomisk hushållning. Vi bedömer, utifrån avrapportering i årsredovisningen, att resultatet i all väsentlighet är förenligt med de mål som fullmäktige fastställt. Vi delar således styrelsens bedömning att god ekonomisk hushållning uppnåtts. Däremot bedömer vi att kommunstyrelsen bör tillse att det upprättas mätetal till samtliga prioriterade mål och mått.

3. Noteringar från granskningen av bokslut och årsredovisning

Resultaträkningen har granskats utifrån vår genomgång av väsentliga rutiner, kontoanalyser, verifikationsgranskning samt jämförelse mot utfall föregående år och budget.

3.1 Kommunens resultat jämfört med föregående år

Kommunen redovisar för 2016 ett positivt resultat om 6,4 mnkr, att jämföra med föregående års resultat om 13,2 mnkr. Årets resultat påverkas av jämförelsestörande kostnader för skadereglering om totalt 5,8 mnkr samt en partiell inlösen av ansvarsförbindelsen om 3,1 mnkr. Bland jämförelsestörande kostnader föregående år fanns återbetalda premier från AFA Försäkring om 2,6 mnkr.

Skatteintäkterna i kommunen har ökat från 221,0 mnkr till 231,6 mnkr, en ökning på 10,6 mnkr. De generella statsbidragen har samtidigt minskat från 76,4 mnkr till 75,9 mnkr, en minskning med 0,5 mnkr. Totalt har således skatteintäkter och statsbidrag ökat med 10,1 mnkr netto jämfört med föregående år.

I förhållande till föregående år har verksamhetens nettokostnader ökat med 17,2 mnkr, vilket motsvarar 6,1 %. Den enskilt största kostnadsposten är personalrelaterade kostnader. Kostnader för löner, sociala avgifter samt pensioner är 28,3 mnkr (12,8 %) högre mot föregående år. Kostnaden för befintlig personal har ökat med cirka 3,5 %.

3.2 Kommunens resultat jämfört med budget

Årets resultat för 2016 är 0,4 mnkr bättre än budget. Verksamheterna redovisar en positiv budgetavvikelse om 4,8 mnkr, se ytterligare nedan under "Driftsredovisningen".

Finansförvaltningen redovisar ett underskott gentemot budget med 9,3 mnkr (inklusive avskrivningar). Underskottet hänförs till väsentlig del av de jämförelsestörande kostnaderna som nämns ovan, totalt 8,9 mnkr. Ingen av dessa poster fanns med i budget för 2016.

3.3 Driftsredovisningen

Verksamheterna redovisar för 2016 en total positiv avvikelse mot budget om 4,8 mnkr. Det är allmän verksamhet och teknisk verksamhet som står för de största avvikelserna på +1,1 mnkr respektive +1,4 mnkr. Överskottet inom allmän verksamhet förklaras främst av högre intäkter än budgeterat för Kulturcaféet och ett lägre nyttjande än budgeterat av färdtjänst. Teknisk verksamhets överskott om 1,4 mnkr hänförs främst till lägre kostnader för el och fordon till följd av nya avtal. Övergången till komponentavskrivningar bidrar också till lägre kostnader för avskrivningar än budgeterat.

Vi noterar särskilt att samtliga verksamheter redovisar ett positivt resultat mot budget för 2016.

3.4 Materiella anläggningstillgångar

Från och med räkenskapsåret 2014 gäller rekommendationen RKR 11.4 Materiella anläggningstillgångar. Enligt rekommendationen ska komponentavskrivning tillämpas när olika komponenter i en anläggningstillgång har väsentligt olika nyttjandeperioder. Kommunen har i bokslutet 2016 tillämpat komponentavskrivning för större färdigställda objekt. Kommunen beskriver i årsredovisningen att arbete med komponentindelning för nya pågående projekt forsätter. Någon översyn av äldre projekt har ännu inte påbörjats.

3.5 Exploateringsområden

Exploateringsområden uppgår till 1,9 mnkr i årsbokslutet. Kommunens bedömning är att inget nedskrivningsbehov föreligger för exploateringsområdena.

3.6 Investeringsredovisning

Totala investeringar 2016 uppgick till 17,4 mnkr. Under de senaste åren har ombyggnaden av Centralskolan stått för huvuddelen av kommunens investeringar. I och med färdigställande av skolan fördelas investeringar för 2016 istället på ett flertal minde poster såsom inventarier, maskiner och utrustning till den tekniska verksamheten, 2,7 mnkr, och gata, vatten- och avloppsnät, 2,3 mnkr. Ursprunglig investeringsbudget för 2016 uppgick till 16,8 mnkr, men efter ombudgetering ökades den totala investeringsbudgeten till 27,9 mnkr, vilket innebar en slutlig avvikelse mellan utfall och budget om 10,5 mnkr. Investeringarna för 2016 har genomförts utan att kommunen behövt ta upp nya lån.

Budgeterade investeringar för 2017-2019 uppgår till 85,0 mnkr, vilket sannolikt kommer att öka kommunens låneskuld. Med tanke på storleken på kommande års budgeterade investeringar rekommenderar vi särskilt kommunen att beakta ökade kostnader för avskrivningar och ränta samt analysera de eventuella risker kommuner står i samband med detta, som till exempel förändrade räntenivåer.

3.7 Resultatutjämningsreserv (RUR)

Från och med den 1 januari 2013 finns det enligt kommunallagen en möjlighet att reservera delar av ett positivt resultat i en resultatutjämningsreserv (RUR). Denna reserv kan sedan användas i balanskravsutredningen för att jämna ut intäkter över en konjunkturcykel.

För 2016 har kommunen inte reserverat ytterligare medel till RUR. Totalt finns 10,5 mnkr sedan tidigare reserverat (2010-2015).

RUR synliggörs inte i resultaträkningen utan i den till bokföringen sidordnade balanskravsutredningen. I balansräkningen specificeras RUR som en delpost till det egna kapitalet.

3.8 Fordran på Migrationsverket

Kommunen har i årsbokslutet en fordran på Migrationsverket om 16,8 mnkr, vilket är 7,0 mnkr högre än årsbokslutet 2015 (9,8 mnkr). Kommunen har i samband med bokslutsarbetet gått igenom återsökta kostnader för att säkerställa att fordran inte är för

högt upptagen. Som stöd för sina antaganden har tidigare historik över återbetalning använts. Kommunen bedömer i dagsläget fordran på Migrationsverket som säker. Vi noterar att den procentuella andel av återsökta medel som kommunen använder i sin beräkning av fordran är låg i jämförelse med andra kommuner vi granskat. Utifrån detta anser vi att det finns en osäkerhet i fordran per balansdagen med en uppskattad risk om cirka 2 mnkr i för lågt upptagna intäkter.

3.9 Ersättning för mervärdesskatt för HVB för ensamkommande barn

Med anledning av en dom i högsta förvaltningsdomstolen har det under året funnits osäkerhet avseende vilka av kommunens kostnader för HVB för ensamkommande barn som utgjorde underlag för mervärdeskatteersättning. Kommunen har för 2016 kvar att gå igenom dessa kostnader i syfte att säkerställa att de hanterats i enlighet med gällande lagstiftning. Enligt uppgift från kommunen kommer eventuella korrigeringar hanteras under 2017. Hanteringen bedöms inte ha väsentlig påverkan på kommunens årsredovisning.

3.10 Lönerelaterade poster

För uppbokningen av lönerelaterade poster i årsbokslutet, såsom semesterlöneskulden, är kommunen beroende av ett antal underlag från personalsystemet, HR+. Skövde kommun som hanterar Grästorps kommuns löneadministration har från och med oktober 2016 implementerat ett nytt personalsystem. Till följd av övergången har Grästorps kommun upplevt stora problem med att få tillgång till erforderliga underlag. Vidare har omfattande fel noterats då anställda fått felaktig lön utbetald. Situationen har föranlett att kommunen behövt göra manuella justeringar vilket orsakat merarbete. Vidare har kommunen gjort bedömningar i årsbokslutet där underlag inte kunnat erhållas, exempelvis för uppbokning av semesterlöneskulden. Kommunen upplyser om hanteringen i årsredovisningen. Vi rekommenderar kommunen att inför nästkommande bokslut säkerställa att lönehanteringen stärks samt att erforderliga underlag kan erhålls från Skövde kommun. Detta då all manuell hantering riskerar att öka risken för fel.

Kommunen har till följd av förutsättningarna ovan inte kunnat få ut erforderlig personalstatisk per 31 december 2016 över antal anställda, årsarbetare och arbetad tid, vilket upplyses om i kommunens årsredovisning. Istället lämnas upplysning om antal anställa per 31 augusti 2016. Utifrån att vi inte kunnat erhålla nödvändiga underlag för de analyser vi önskat genomföra känner vi en osäkerhet i redovisade personalkostnader per balansdagen. Dock bedömer vi utifrån övrig granskning att risken är låg för sådana betydande fel som skulle medföra att räkenskaper inte ger en rättvisande bild för kommunen som helhet.

Building a better working world

4. Upplysningar i årsredovisningen

I samband med vår granskning av årsredovisningen har vissa noteringar gjorts där upplysningar som krävs enligt lag eller rekommendation inte lämnats. Se bilaga 1 för en förteckning över noteringarna.

5. Sammanfattande bedömning

Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som fullmäktige uppställt. Däremot bedömer vi att kommunstyrelsen bör tillse att det upprättas mätetal till samtliga prioriterade mål och mått.

Kommunen redovisar ett antal avsteg mot rekommendationer från RKR där redovisningen av materiella anläggningstillgångar kan bedömas ha den mest väsentliga inverkan på kommunens resultat och ställning.

I övrigt är vår bedömning att kommunens årsredovisning i all väsentlighet ger en rättvisande bild.

Göteborg 2017-04-06

Marcus Gustafson
Certifierad kommunal yrkesrevisor
Ernst & Young AB

Josefine Kjellberg
Ernst & Young AB

Christoffer Henriksson
Ernst & Young AB

Building a better working world

Bilaga 1

Följande noteringar avseende årsredovisningen har gjorts:

- Vi rekommenderar kommunen att utvidga noterna med information avseende koncernen (den sammanställda redovisningen)
- Vi rekommenderar kommunen att komplettera den sammanställda redovisningen med en kassaflödesanalys
- Principer för värdering av samtliga tillgångar, avsättningar och skulder anges inte (LKR 6:12)
- En analys av den ekonomiska utvecklingen i koncernföretagen, bl a innehållande en bedömning av affärs- och marknadsrisker samt finansiella risker saknas (RKR 8.2; 7.11)
- Avseende förutbetalda intäkter ska det lämnas en beskrivning av väsentliga inkomstgrupper jämfört med föregående år samt ange grunderna för intäktsföring för olika poster, dvs. över vilken tid och enligt vilket mönster som inkomsten kommer att intäktsföras (RKR 18)
- Upplysning om den samlade verksamhetens förväntade utveckling saknas i förvaltningsberättelsen (RKR 8.2; 7.6c)

Hänvisningarna ovan i parantes är till Lagen om kommunal redovisning (LKR) samt rekommendationer från Rådet från kommunal redovisning (RKR).